

Könyvtár és iskola együttműködési lehetőségei és korlátai egy helyismereti program megvalósításában

MUNKATANKÖNYV

a műhelyen született válaszokkal, melyeket mindenki továbbgondolhat, folytathat

LII. MKE Vándorgyűlés Helyismeret és oktatás szekció 2021. július 9.

Műhelyvezetők:

Tóth Viktória, Budapest IX, Kerületi Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium, könyvtárostánár, szaktanácsadó

Dömsödy Andrea, Könyvtárostánárok Egyesülete alelnöke

Összefoglaló: A műhely során egy konkrét helyismereti projektötletből kiindulva homogén majd heterogén csoportokban közösen gondolkodunk arról, hogy hogyan lehet a diákok, a tanulás érdekében a könyvtári és az iskolai szempontokat, lehetőségeket összhangba hozni.

Kattintson a csetben lévő linkre és akkor a Teamset nem is kell látnia! Dolgozzon ott velünk a böngészőjén keresztül!

Ha nem tud kattintani, kövesse a megosztott képernyőn!

A munkatankönyvben való navigációhoz használják ezt a tartalomjegyzéket!

Ugyanabban a fájlban dolgozik mindenki, így a már benne lévő dolgokat ne töröljük, ne vágjuk, ne írjuk felül! Csak másoljuk, ha szükséges.

Kinek mi a célja egy helyismereti programmal/programban?	1
A helyismereti programok, együttműködések - szempontok, megfontolandók (problémafelvető előadás).	3
A vetélkedő - A háttéranyag a műhelyhez	5
A csoportmunka feladatlapja/munkafülete	6
Csoportbeosztás, ismerkedés:	7
Iskolai csoport - a tervezett program résztvevői - 15 perc	7
Iskolán kívüli csoport - a tervezett program meghirdetői - 15 perc	8
Megbeszélés.....	10
Felhasznált és ajánlott irodalom	10
Reflexió.....	10

Kinek mi a célja egy helyismereti programmal/programban?

- Instrukciók:

- Olyan cellába írjon, ahol nem villog másnak a kurzora!
- Amit már lát, ne írja újra!

iskola, pedagógus - iskolai könyvtár	könyvtár, helytörténeti gyűjtemény (szervező)	diák	szülő, család
megmutatni, mennyiben tudja a könyvtár segíteni a felkészülést	könyvtárhasználati ismeretek átadása	OKTVhez / tanulmányi versenyhez kap információt	szabadidő hasznos eltöltése

a könyvtárhasználati ismeretek tanítása	lokálpatriotizmus erősítése	egy jó buliban részt venni	helyi identitás erősítése
helyismereti tudás fejlesztése	ízeltőt mutatni azokból a dokumentumokból, ami a hely jeles személyeihez, eseményeihez kapcsolódik	együtt lenni a többiekkel	lokálpatriotizmus, szabadidő eltöltése
Nézzon fel a gyerek a mobiljából és vegye észre mi veszi körbe (egy érdekes utcanév, szobor, stb...)	városi értékek megismertetése	játékos, érdekes programon részt venni	családtörténethez is kapcsolódhat
Megmutatni, hogy minden mindenkivel összekapcsolódik (helyszínek, események, apró történetek, anekdoták)- --lásd a szerdai A pál utcai fiúk sétát :)))	könyvtárhasználati ismeretek	lokálpatriotizmus erősítése	ismerje meg a gyermeke azt a helyet ami a lakás és iskola tengely körül, azon túl van
átélhetővé tenni, élményalapú informális oktatás	az állomány újrahasznosítása, alkalmazása	Ott a barátja is :)	
	gyűjtemény értékeinek bemutatása	Ötöst szeretne kapni a tanárjától	
		megismerni a lakóhelyét	

Mi a közös pont a fentiekben?

Venn-diagram (a műhelyen került összeállításra):

- Online megtekinthető: https://www.canva.com/design/DAEioGnJtSo/0pmKbQ-6MZKBrbvaGQw7Qw/view?utm_content=DAEioGnJtSo&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishpresent

Kinek lehet még célja egy (köz)könyvtár által szervezett helyismereti programmal?

Ötleteljen, ha a fenti táblázatba már nem tud írni!

helyi civil szervezetek	önkormányzat	Települési Diákönkormányzat
önkormányzat	település múzeuma	levéltár
idegenvezetők	családfakutatók	turizmus
állam	helyi aktív csoportok (Pl.: nyugdíjasok, fiatalok)	

A helyismereti programok, együttműködések - szempontok, megfontolandók (problémafelvető előadás)

Programtípusok

- kiállítás, bemutató, vetítés...
- ismeretterjesztő előadás
- nyílt nap, betekintés a helytörténeti munkába
- vetélkedő, verseny
- pályázat
- foglalkozás
- szakkör, foglalkozássorozat
- közös munka - projekt - gyarapítás, rendezés, kutatás, közzététel...
- és ezek kombinációi

Törekedjünk a sokféleségre, mert más célcsoportoknak és másra valók!

Együttműködés

- Mitől lesz együttműködés?
- partnerségre épülve
 - Kik a partnerek?
 - a gyerekek is partnerek → pedagógiai projekt
- közös projekt az intézmények között
 - ne csak szervező - résztvevő viszony

Pedagógiai szemlélet

- Dilemmák: Ki/mi a fontosabb?
 - iskola vs. gyerek?
 - iskola vs. pedagógia?
 - tanterv vs. maradandó és hasznos tudás?
 - tanterv/tankönyv vs. érdeklődés?
 - tananyag vs. kritikai gondolkodás?
 - egytankönyvűség vs. többkönyvűség?
 - poroszos vs. reformpedagógia vs. konstruktivizmus?
- Mind a gyerek- és tanulás központúságot hirdetjük magunkról de a tevékenységünk részleteit megvizsgálva valóban ezt képviseljük?
- segítsen kitörni a "poroszos oktatásból"

Fókusz	
⊗	□
tanítás	tanulás
számonkérés	meglévő tudás használata, alkalmazása
pontozás	fejlesztő értékelés, megerősítés
adatok	összefüggések, értelmezések
verseny	mindenki sikere, élménye
folyamatos irányítás	önálló/önszabályozott tanulás
tananyag	érdeklődés
adat	értelmezés

Lénárd, 2020; Nahalka, 2002;, 2011; A tanulásközpontúság, 2011

Forrásalapú

- Mitől lesz más, mint a múzeumi, levéltári program?
 - A miénk lehetne más közgyűjteményben?
- a források keresésére, alkotó és etikus használatára építő
- nem a meglévő ismeretek vannak a fókuszban
- önállóságot, önálló kutatást igényel - azt támogatja is

Dömsödy, 2018, 147-157.

A vetélkedő - A háttéranyag a műhelyhez

(Ez az összeállítás a Ferencvárosi Helytörténeti Egyesület valós programjának egy rövidített változata, mely a műhelybeszélgetést segíti.)

Résztevők köre, korcsoportja: 5-6., 7-8., 9-12. évf.

A versenysorozat időhatárai: a xxxx. március 4. - április 22. tartó időszak

Fordulók:

Szakasz	Időpont	Tartalom	További információ
I. forduló	márc. 4. 14.00-14.45	Ki tud többet Ferencvárosról? vetélkedő - 3 fős csapatok	önálló versenyként is működik
II. forduló	ápr. 1. határidő	Helytörténeti dolgozat	I-III. forduló összeredménye alapján tanulmányi kirándulás nyerhető
III. forduló	ápr. 22.	Műsoros előadás a választott témákból	

További információk

- Javasoljuk, hogy a versenysorozaton induló csapatok mindhárom versenyfordulóra párhuzamosan készüljenek, és a jelenlegi útmutatók kézhezvételét követően kezdjék el a munkát.
- Az I. és II. fordulóhoz versenyt előkészítő helytörténeti foglalkozást lehet kérni előzetes bejelentkezés után!

FERENCVÁROSI SÉTÁK Helytörténeti versenysorozat

xxxx. tanév
ÚTMUTATÓ

A verseny tematikáját az ezévi évfordulónaptár határozza meg. (Lásd melléklet. Pl.: [2019](#))

I. forduló

Ki tud többet Ferencvárosról? c. helytörténeti vetélkedő

Felkészülési útmutató:

- A vetélkedő az évfordulónaptárban leírtak és a Mesélnek a ferencvárosi utcák c. helytörténeti olvasókönyv vonatkozó részeire épül.
 - Az olvasókönyv névmutatóját, időrendi táblázatát javasoljuk használni.
 - Nézzék át a vonatkozó képi és szöveges anyagot!
- Az évfordulónaptárban előforduló személyek arcképének felismerését tankönyvekben, kézikönyvekben található képek, illetve internetes keresés segítségével gyakorolják!
- A verseny időtartama kb. 45 perc, plusz egy 15-20 perces szünet és díjkiosztás.

II. forduló

Múltidéző séta. Írásbeli dolgozat

A fogalmazás kapcsolódhat:

- egy évfordulóhoz
- vagy bármilyen tetszés szerint választott ferencvárosi vonatkozású témához.

A fogalmazás lehet:

- képzeletbeli tudósítás (a tudósító jelen van az esemény helyszínén, személyes hitelével erősíti meg beszámolóját);
- képzeletbeli levél;
- egyéb műfaj.

Tartalmi és formai követelmények:

- tényeken alapuljon, akkor is, ha képzeletbeli történet
- terjedelmi korlát:
 - 5-6. évf. max. 3 oldal,
 - 7-8. évf.: max. 4 oldal,
 - 9-12. évf.: max. 6 oldal.
- A zsűri előre meghatározott szempontok mentén végzi az értékelést.
 - 100 pont érhető el.

Javasolt munkafolyamat:

- témaválasztás: használjátok az évfordulónaptárt, szűkítsetek,
- járjatok utána, kezdjétek az iskolai könyvtárban,
- minél többféle forrást használjatok, a szöveges és a képi forrásokat is pontosan hivatkozzátok!

III. forduló

Műsoros megjelenítés

Az II. fordulóban megírt fogalmazás témájának műsoros feldolgozása:

Az előadás követelményei, lehetőségei

- 6–10 perces időtartam.
- Mindenki saját írását tetszés szerint dolgozhatja fel.
- Kivitelezheti egy versenyző vagy a csapat mindhárom tagja, de több tanuló is bevonható.
- A feldolgozás lehet:
 - dramatizálás – az ábrázolt események a szereplők párbeszédeiből bontakoznak ki,
 - tudósítás: jelen van a tudósító, és személyes hitelével erősíti meg a beszámolóját.
- A zsűri előre meghatározott szempontok mentén végzi az értékelést.
 - 100 pont érhető el.

A csoportmunka feladatlapja/munkafelülete

A munka folyamata:

1. Két csoportban megbeszélik a kollégák a csoportjuk kérdéseit kérdéseket
 - a. válasszanak 2 megszólaltatót/képviselőt
2. Frontálisan vagy véletlenszerű csoportbeosztással a kétféle nézőpontból párbeszédet folytatunk

Csoportbeosztás, ismerkedés:

Írja a táblázatba a bejelentkezési nevét és munkahelye rövid nevét, települését! (töröltük tartalmát)

Iskolai könyvtáros			Más könyvtártípusban dolgozó könyvtárosok		
bej. név	munkahely	település	bej. név	munkahely	település

Iskolai csoport - a tervezett program résztvevői - 15 perc

Az előbb bemutatott és fentebb áttekinthető programot, felhívást kapják iskolájukba...

- **Instrukció** az összes részfeladathoz:
 - Tekintsék át az összes kérdést!
 - Olyan sorba írjon, ahol nem villog másnak a kurzora!
 - Ha tudnak szóban is kommunikálni, akkor közösen válasszák ki a legfontosabb választ és **vastagítsák/színezzék ki!**
 - Ha fentebb tekernek, vagy az elejéről (Ctrl+Home) a tartalomjegyzéket használják, akkor látják a program leírását

Adjanak válaszokat az alábbi kérdésekre. Akár több alternatív válasz is lehet. A csoportmunka után az itt megbeszéltek alapján párbeszédet kell majd folytatni a másik csoporttal. Ehhez válasszanak két szóvivőt.

Ha csatlakozna a programhoz, azt mi célból tenné? Hogyan kapcsolódik az iskola céljaihoz?

1.	Jó kis közösségépítő feladatok lehetnek benne, úgy hogy közben kötetlen.
2.	Helyismeret, helytörténeti ismeretbővítés, érdeklődés, múltismeret
3.	Érdekes, hogy gyakran elmegyünk helyek mellett úgy, hogy nem tudunk róla és a program segíthet. Mi több, a gyerekek a szülőknek is mesélhetnek később.
4.	Ha az iskola évfordulót ünnepel, kapcsolódhat a program ehhez.
5.	Könyvtárhasználat tanítása: könyvhasználat (forráshasználat), információs problémamegoldás folyamata, hivatkozás tanítása
6.	

Mi tetszik a programban?

1.	sokféle gyerek, sokféle adottság, sokféle megnyilvánulási lehetőség - sokféle képességet fejleszt
2.	változatos feladattípusok
3.	“hazai tájra” fókuszál, megismerhetik lakóhelyük érdekességeit
4.	Sokféle típusú feladat van.
5.	saját alkotás elkészítése (írásbeli, szóbeli)

6.	tanári, tanulói segédletek
7.	

Mi az, ami furcsa és/vagy problémaforrás?

1.	idő rövideje
2.	terheltsége pedagógusnak, gyerkőcnek
3.	nem ehhez szoktak- kihívás az önálló produktum készítése
4.	tág a téma - felkészítés nehéz
5.	

Mit kérdeünk a szervezőktől, ha ezt a felhívást látjuk? - EZ A LEGFONTOSABB A FOLYTATÁSHOZ

1.	A két hónap rövidnek tűnik. Meghosszabbítható-e? A második félévben sok-sok iskolai program van, lehet-e a tanév más szakaszában megszervezni?
2.	Elég-e csak a helytörténeti könyvből készülni?
3.	Hány csapatot vihetünk iskolánként?
4.	Van-e hivatkozási sablon?
5.	A zsűri értékelési szempontjai nyilvánosak, megkaphatjuk előre?
6.	írásbeli beszámoló kiváltása lehetséges (egyes tanulóknak az írás gond)

Ki képviseli az iskolát a leghatékonyabb egy ilyen programban? Mit tanácsolnak, kit keressenek a közgyűjtemények?

1.	történelem szakosok - személyesen
2.	az igazgatót, aki jó esetben továbbküldi a felhívást
3.	munkaközösség-vezető (humán)
4.	

Iskolán kívüli csoport - a tervezett program meghirdetői - 15 perc

Az előbb bemutatott és fentebb áttekinthető programot, felhívást tervezik, hogy iskolák számára meghirdetik. De fontos Önöknek, hogy találkozzon az igényekkel és megvalósítható legyen.

Instrukció az összes részfeladathoz:

- Tekintsék át az összes kérdést!
- Olyan sorba írjon, ahol nem villog másnak a kurzora!
- Ha tudnak szóban is kommunikálni, akkor közösen válasszák ki a legfontosabb választ és **vastagítsák/színezzék ki!**

- Ha fentebb tekernek, vagy az elejéről (Ctrl+Home) a tartalomjegyzéket használják, akkor látják a program leírását

Adjanak válaszokat az alábbi kérdésekre. Akár több alternatív válasz is lehet. A csoportmunka után az itt megbeszéltek alapján párbeszédet kell majd folytatni a másik csoporttal. Ehhez válasszanak két szóvivőt.

Mi a program célja? Mit akarunk ezzel elérni?

1.	könyvtári figyelemfelhívás
2.	helyismereti információk megosztása
3.	

Mi tetszik a programban? Miben áll a program ereje?

1.	gyerekek aktivitás, kezdeményezése,
2.	kreativitásra ad lehetőséget
3.	

Mit változtatna, hogy jobban találkozzon az igényekkel? (Most nem a duzzasztás és hasonló ötletek gyűjtése a cél. Ezt a programot próbáljuk tökéletesíteni.)

1.	több játékos feladat
2.	esetleg több idő a megvalósításra (projekt, akár több hetes)
3.	részfeladatokért díjazás
4.	össze lehetne kapcsolni az iskolai könyvtár és a közkönyvtár forrásainak használatát (egyik feladatot az iskolában, másikat a közkönyvtárban)
5.	a vetélkedő lehetne kevésbé papír-ceruza pl. kimenni az utcára - forrást használni közben
6.	be lehetne vonni a szülőket is
7.	

Hol látja a problémaforrásokat? (az anyagiaktól most tekintsünk el)

1.	felkészülési idő rövidege
2.	kollégák bevonása (iskolai és közkönyvtárban is) nincs idő , nem illik a tananyagba (időrendben), nincs szabadidő
3.	

Mit kérdezzünk a potenciális résztvevőktől, mielőtt ezt az programot meghirdetjük? - **EZ A LEGFONTOSABB A FOLYTATÁSHOZ**

1.	Melyik tanítási időszak jó nekik - hol ütközik legkevésbé?
2.	esetleg eszközöket tudnak biztosítani? (pl számítógép)
3.	az időre is rákérdeznék, megfelelő-e a megvalósításra szánt idő
4.	előzetes ismeretek?

5.	segíteni tudják, hogy a diákok a közkönyvtárban készüljenek fel
6.	

- Kivel vennék fel a kapcsolatot az egyeztetés során az iskolában?
- Milyen formában? Pl.: e-mail, posta, személyes, (közösségi médiás) felhívás
- Egyeztetés milyen formában?
- Létszámlimitre gondoltak? Mi van, ha sok/kevés a jelentkező?

Megbeszélés

Kérdés - felelek a két csoport között

Felhasznált és ajánlott irodalom

Dömsödy Andrea (2018): A könyvtárpedagógia elmélete és gyakorlata. Második kísérlet a téma összefoglalására. Budapest, Könyvtárostanárok Egyesülete, 312 p.

Ferencváros kalauz. Kalauz a városrész múltjába jelenébe. (é.n.) Bp., Ferencvárosi Helytörténeti Egyesület, URL: <http://egyesulet.ferencvaroskalauz.hu/> Utolsó letöltés: 2021.07.07.

Lénárd Sándor (2020.11.26.): Tanulni még a könyvtárban is? Bp., KTE, URL: <https://www.youtube.com/watch?v=94tvjarqEIM> Utolsó letöltés: 2021.07.07.

Nahalka István (2002): Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia. Budapest Nemzeti Tankönyvkiadó, 143 p.

Nahalka István (2011): Projekt vagy nem projekt? In: Dömsödy Andrea (szerk.): Iskolai könyvtári projektek, programok, (Kis KTE könyvek 4.) Bp., Könyvtárostanárok Egyesülete, 13-14. p.

A tanulásközpontúság. (2011) In: Rapos Nóra és mtsi: Az adaptív-elfogadó iskola koncepciója. Budapest, OFI, 89-115. p.

Reflexió

Kattintson és írja meg véleményét!

Most mit gondol, egy következő együttműködésben, mire fog jobban figyelni, mit fog kipróbálni?

<https://padlet.com/.....> (A válaszok)

 Dömsödy Andrea + 5 • 33 perce

Most mit gondol, egy következő (helytörténeti) együttműködésben...

Válasszon bármelyik/mindegyik kérdésre! A kérdés alatti plusz jelre kattintva írhat, képet, linket küldhet be. Ha kész, csak kattintson mellé! Mások posztjait lájkolhatja vagy válaszolhat rájuk.

Mire fog jobban figyelni? ⋮

változatos feladatok

♥ 2

 Hozzászólás

széleskörű együttműködésre

♥ 2

 Hozzászólás

Mit fog kipróbálni? ⋮

tanári segédlet készítését a versenyhez

♥ 2

 Hozzászólás

Könyvtárunk éjszakájára olyan szülőt meghívni, akinek kapcsolódása van a helytörténethez.

♥ 0

 Hozzászólás

szülők bevonását

♥ 2

 Hozzászólás

tourinform irodákkal való kapcsolatfelvétel

♥ 3

 Hozzászólás

A helyi városi könyvtár helyismereti könyvtárosával kapcsolatfelvétel. Tájékoztatás arról, nekik vannak-e terveik az iskolákkal kapcsolatban

♥ 4

 Hozzászólás

figyelembe venni a diákok igényeit

♥ 3

 Hozzászólás

Mivel nem ért egyet? ⋮

Hogy van minderre idő??

♥ 0

 Hozzászólás

Az április-májusi időpont jobb, mert előtte pl. a március 15-ére készülnek a gyerekek.

♥ 1

 Hozzászólás